

Olga Glondys

Carles Santacana Torres

carles.santacana@ub.edu

Universitat de Barcelona

Facultat d'Història

Departament d'Història i Arqueologia

Carrer de Montalegre, 6

08001 Barcelona

Nascuda a Cracòvia el 1979 i formada a la Universitat Jagellònica d'aquella ciutat polonesa, la investigadora Olga Glondys va morir molt prematurament a Barcelona l'estiu del 2020. Tot i la seva joventut, tenia ja una sòlida obra, amb múltiples interessos, però sempre amb el fil conductor de la recerca sobre la història cultural de la segona meitat del segle xx. Va irrompre a la historiografia sobre l'Espanya dels anys del franquisme amb una tesi doctoral que va remoure la història dels intel·lectuals, perquè situava molts noms coneguts davant d'una experiència controvertida, la dels congressos per la llibertat de la cultura, una iniciativa que finalment es va saber que finançava la CIA en el context de la Guerra Freda. La tesi, que va llegir el 2010 a la Universitat Autònoma de Barcelona, analitzava aquesta organització sobretot a través dels seus *Cuadernos*, i suposava una aproximació interesantíssima no només a la penetració dels nord-americans en l'exili republicà espanyol, sinó també a les relacions entre el món cultural de l'interior i el de l'exili. La recerca va merèixer el reconeixement acadèmic i la publicació per part del CSIC el 2012 amb el títol *La Guerra Fría cultural y el exilio republicano español*. En aquells anys Olga Glondys estava vinculada al GEXEL de la UAB, a partir del qual va continuar aprofundint en les xarxes intel·lectuals transatlàntiques. Més enllà de l'impacte de la tesi, la

seva capacitat de treball i empatia la van portar a involucrar-se en diferents projectes col·lectius. Seguint el fil de les relacions culturals i intel·lectuals, va posar la seva intel·ligència i disponibilitat per endegar grans obres d'infraestructura historiogràfica: es va encarregar de les publicacions periòdiques incloses en els quatre volums del *Diccionario biobibliográfico de los escritores, editoriales y revistas del exilio republicano de 1939* (2016), i va coordinar *La prensa cultural de los exiliados republicanos. Los años 40* (2018), projecte del qual va deixar enllestit un segon volum fins als anys setanta. Tasques sempre complexes en què s'involucraven molts autors, però imprescindibles, s'hi lliurava amb entusiasme, malgrat totes les dificultats que comportaren.

Sense por a treballar més enllà de distincions entre disciplines, amb el seu bagatge aportava el millor dels estudis filològics i de la història, i connectava amb professionals de tots dos àmbits. Una mostra de la seva capacitat de treballar més enllà dels compartiments estancs és el seu excel·lent article «El giro cultural en la historia contemporánea española: nuevas complejidades, aperturas metodológicas y testimonios de la praxis», que va publicar el 2017 a la salmantina *Studia Historica*, en la qual feia confluïr aportacions de la història intel·lectual, la història cultural i la nova història de la política, i reivindicava la sensibilitat vers la dimensió cultural com a via imprescindible per a una veritable pluridisciplinarietat. Alguns membres del GEHCI de la Universitat de Barcelona la vam conèixer personalment en el XIII congrés de la Asociación de Historia Contemporánea (Albacete, 2016), on, juntament amb Giulia Quaggio, coordinava un taller titulat «Del compromiso ideológico a la sociedad de consumo reconciliada: los intelectuales y la Transición cultural española». Els qui vam participar-hi vam poder constatar no només la seva contrastada vàlua científica, sinó la capacitat per conduir una activitat d'aquesta naturalesa, exposant la seva opinió sobre les contribucions que es presentaven sempre amb una voluntat constructiva i d'aprenentatge col·lectiu, amb una humilitat absoluta. Després d'aquell

contacte la vam convidar al seminari «Canvis culturals en les dictadures dels anys seixanta. Intel·lectuals i cultura de masses» amb què finalitzàvem un projecte de recerca: Hi va fer una valuosa intervenció sobre Josep Maria Castellet hi que es va publicar a *Cercles* el 2018: «Josep M. Castellet: testimonio personal de su colaboración con el Congreso por la Libertad de la Cultura».

Els vincles amb el nostre grup s'anaven fent més estrets, i el 2019 —quan s'havia incorporat com a investigadora Ramón y Cajal a la Universitat Complutense— vam proposar de fer amb qui signa aquestes ratlles una taula per al congrés que l'Asociación havia de celebrar el setembre del 2020 i que posteriorment s'ajornà al 2021 a causa de la covid-19. Com sempre, la seva disponibilitat i il·lusió eren absolutes, i va fer tot el possible perquè la taula fos acceptada i tirés endavant. Lamentablement no podrà veure com es fa realitat aquest setembre a Còrdova, com tampoc altres projectes dels quals havíem començat a parlar. Tanmateix, ben segur que la comunitat científica tindrà ben present la seva obra, i els qui la vam conèixer també els seus innegables valors com a persona apassionada amb la feina, inquieta intel·lectualment, sempre atenta i cordial. Des del GEHCI i *Cercles* la recordarem sempre.

Copyright © 2021. Aquesta obra està subjecta a una llicència de Creative Commons mitjançant la qual qualsevol explotació n'haurà de reconèixer els autors, citats a la referència que apareix a l'inici del document.